

Verslag Werkbezoek landbouw en natuur West

Datum: 30 november 2020

Tijdstip: 9.30 – 12.00 uur

Locatie: Veenweide Innovatie Centrum, Zegveld (Coronaproof)

1. Welkom door hoogheemraad Els Otterman

De hoogheemraad heette de aanwezigen welkom bij dit gesprek ter voorbereiding van de koers van het waterschap voor komende jaren. Er zijn steeds complexere opgaven en klimaatverandering zorgt voor uitdagingen die niet allemaal in het watersysteem zijn op te vangen. Wij gaan graag in gesprek over de toekomst en veranderende samenwerking. Zo betrekken we u bij het opstellen van ons Waterbeheerprogramma 2022-2027.

2. Pitches Sjaak Hogendoorn (biologisch melkveehouder) en Danielle de Nie (Wij.land)

Als aftrap voor het gesprek gaven twee spelers in het (veenweide)gebied via twee filmpjes in een korte pitch hun visie op wat regionale partijen (landbouw, natuur en waterschap) kunnen doen voor een toekomstbestendig veenweidegebied.

3. Keukentafelgesprekken (2x30 min)

We voerden het gesprek aan drie 'keukentafels': steeds 2-3 deelnemers (landbouw&natuur) met 1-2 waterschapsbestuurders. Het eerste gesprek ging vooral over de uitdagingen, het tweede over hoe daaraan samen te werken. Na het eerste gesprek schoven de waterschappers een tafel door voor een grotere uitwisseling.

Groep 1

Uitdagingen:

- Klimaat, we moeten omdenken. Minder water afvoeren, zoet water vasthouden in natte tijd, zodat je in droge tijd kan benutten.
- Waterinfiltratie, plasdras, naar 50% ecologisch slootschonen. Natuurinclusief en waterinclusief.
- Verandering, daar hoort een goed verdienmodel bij.

Samenwerking:

- Er is veel te winnen in het normaal maken van landbouw met natuur. Faciliteer de vele boeren die willen. Het moet niet gedecteerd worden. Formuleer doelen samen, invulling door gebied. Voorkeur collectieven in the lead.
- Afspraken voor 20 jaar & dat er niet aan getornd wordt. Transparantie en vertrouwen gaan hand in hand.
- Er moet inkomen zijn voor de boer (landelijk beleid nodig)
- Schets lange termijn perspectief. Voer gesprek met provincie en met landelijke politiek.

Groep 2

Uitdagingen:

- Waterkwaliteit
- Bodemdaling
- Boeren die waterbeheer meer zelf regelen: vasthouden, bergen
- Voldoende water in ieder seizoen
- Quote: 'In de (eigen) praktijk levert boeren met natuur juist steeds minder op. De verhouding verschuift daardoor naar minder natuur', terwijl de maatschappij juist meer wil.
- Quote: 'het is echt pittig' / 'het is vooral mopperen aan de keukentafel'.

Samenwerking:

- waterschap graag adviseren aan provincie/RO 'juiste functie op de juiste plek'
- collectieven hebben gebiedskennis en goed in uitvoering. We kunnen ook meer doen in wateropgaven. Er komen wel steeds meer opgaven op ons af (energie, asbestdaken), capaciteit is een knelpunt
- maak kennis/data beschikbaar (per gebied), bewoners moeten begrijpen wat ze zelf kunnen doen (zo kan bijv. het collectief ook mensen aanspreken, en elkaar)
- iemand beschikbaar bij waterschap voor korte lijntjes, even sparren (met mandaat/ medewerkers beleid&uitvoering moeten zelfde verhaal vertellen)
- aansluiten bij een tempo wat haalbaar is (voor verplaatsen bijv. 7-8 jaar nodig voor vergunningen)
- help boeren in proces om zich uit te spreken over wat ze willen. Duurt soms even, maar lukt wel
- begin gebiedsbreed (100% informeren), maar zet je energie vooral in op de 80% die mee willen doen.
- Quotes: "boer die koeien houdt gaat geen plantjes doen". "kijk ook of het mogelijk is dat boeren die stoppen er wel kunnen blijven wonen".

Groep 3

Uitdagingen:

Na een breder gesprek over biodiversiteit, verdienmodellen, perverse prikkels en polarisatie werden de volgende uitdagingen geïdentificeerd om mee te nemen in het WBP:

- te veel water, voldoende water (nieuwe waterbalans) en waterkwaliteit
- langjarig consistent beleid en regels
- verbinding natuur-boer, gebiedsgericht. Niet alleen technisch, maar ook ruimtelijk, en kijk daarbij ook naar oplossingen voor verdienvermogen. Bijv. compensatie voor waterberging.

Samenwerking

- Vooral 'doen', in het gebied aan de slag. Honoreer het vakmanschap van de boer en natuurbeheerder.
- Leer elkaars taal spreken, bijv. samen op cursus graslandbeheer (boeren en pachters van natuurbeheerders)
- 'Melk blijft de basis', maar kijk wel naar andere aanvullingen
- Schouw. Kijk of verantwoordelijkheid meer bij gebruikers kan liggen. Wel regie door waterschap, maar uitvoering daar. Meer sturen op resultaat.

- Discussiepunt: Rol voor waterschap om natuur te realiseren? Quote: 'waterschappen niet opgericht voor natuur, alleen waterkwaliteit'.

4. Plenair gesprek na de terugkoppeling

HDSR: kunnen we gezamenlijke conclusies trekken? Wat wil je nog meegeven?

- Het is belangrijk naar de lange termijn te kijken. Bijvoorbeeld in het kader van stikstof. Hoe verdelen we het op lange termijn? Kunnen we niet gedeeltelijk afwaarderen?
- Laat boeren veel meer blauwe diensten doen. Gegevens delen, dan weten collectieven ook waar/hoe we meer boeren kunnen interesseren.
- Hoe kun je publieke euro het best inzetten? Daar waar het het meest effectief is?
- Boeren leren graag van boeren. Juist ook kleine projectjes, want dan leren hun burens ook. Dat is op langere termijn weer fijn.
- Liever verplaats-regeling dan uitkoopregeling. Je moet ook iets klaar hebben staan voor gebiedsprocessen. Bijv. zoals polderkennis op peil. Boeren zijn klaar met projectjes die weer stoppen, je moet continu proces hebben.
- LNV heeft veel geld. Laat die betalen voor doelen. Beloon wat goed scoort, bijv. kpi's. Bijvoorbeeld 2m bemestingsvrije zone, dan 10% korting op waterschapslasten. (HDSR: kan niet, maar vast iets op te verzinnen).
- HDSR: publieke euro, hoe zetten we dat goed in voor de lange termijn. Niet op korte termijn 'besparen'. Bijvoorbeeld in pachtcontract. Beter 20 jaar?
- Hetzelfde dilemma voor natuurinclusief.
- EU-periode is steeds (maar) 6 jaar. We zijn blij dat het een beetje vergelijkbaar doorgaat als afgelopen periode. Probleem daarbij is ook dat je alleen verminderde meeropbrengst mag vergoeden.
- HDSR: wat willen jullie nu dat wij in ons AB bespreken. Als ik het kort samenvat. Geef collectief alle ruimte? Zo lang mogelijke overeenkomsten, uitbreiden van zaken zoals slootschonen, controleren door collectieven gaat goed (gecertificeerd), dus bijv. ook meer (bestuurlijke) verantwoordelijkheid in het gebied voor schouw?
- Laat filmpje Sjaak maar zien. Wat hij bedoelt zijn we het wel mee eens. Verdienmodel is randvoorwaarde. Neem aap maar op je schouder.
- Bijv. slootschonen met collectieven bespreken. 15-20 jaar, hoeveel % doet dan mee?
- HDSR: Veenweide ook, verantwoordelijkheid 50% in 2030?
- Graag wel actieve rol waterschap in gebiedsprocessen. Expertise, meedenken.
- Idd, waterschap idd wel proceskennis, faciliteren. Dus samen.

5. Afsluiting

Dank voor positieve inbreng door hoogheemraad Otterman, goede oogst voor vervolg WBP. Zij stelt voor om in een later stadium terug te leggen wat we hiermee hebben gedaan in het Waterbeheerprogramma.

Deelnemers

Arjan van Diemen	ANV Lopikerwaard
Dirk Kunst	Natuurmonumenten
Gerda Kool	LTO Noord
Mieke Vergeer	Rijn Gouwe Wiericke
Teus Spelt	ANV Noorderpark
Gijs Stigter	LTO Noord
Henk Jan Soede	Rijn Vecht en Venen
Jelka Both	Staatsbosbeheer Regio West

HDSR:

Bert de Groot, hoogheemraad

Els Otterman, hoogheemraad

Constantijn Jansen op de Haar, hoogheemraad

Jeroen Haan, dijkgraaf

Joke Goedhart, secretaris-directeur

Gerrie Eggels en Yolanda Wessels (ambtelijk)

Tenslotte

Kort hierna (1/12/20) ontvingen we via mail van Jelka Both, Staatsbosbeheer, nog aanvullende punten water en natuur voor samenwerking waterschap-natuurorganisaties:

- Transitie naar meer natuurinclusieve landbouw met name in Veenweidegebied: combinatie van vernatting om bodemdaling tegen te gaan (en uitstoot CO₂ te beperken) met natuurontwikkeling en bufferzones/overgangszones rond de natuurgebieden bijvoorbeeld bij de Gebiedsgerichte aanpak rond de polder Zegveld (De Meije)
- Klimaatbuffers (situatie Kockengen, Willeskop): combinatie natuurontwikkeling met opvang van wateroverlast / droogte en Zoet Water aanvoer West-Nederland.
- Uiterwaarden: Sterke Lekdijk met daarbij koppeling van natuurontwikkeling, KRW-maatregelen en delfstofwinning. Daarnaast ook de samenwerking met waterschap in de Uiterwaarden IJsselstein door van een dubbele waterkering naar een enkele waterkering te gaan waardoor er meer grond buitendijks komt te liggen. Hierdoor ontstaat er ruimte voor natuurontwikkeling inclusief ooibosontwikkeling.
- Blauw-groene dooradering van stedelijke gebied: opvang van klimaatverandering (hittestress/wateroverlast): combinatie van waterberging, recreatieve routes inpassing van de inundatiezone van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en stads landbouw; klimaatfort Ruigenhoek in ontwikkeling waar in de toekomst een mogelijke plek is voor het netwerk Water&Kli